

**Представлення Аналітичної записки
«№3 Виробництво передового біометану з мікрководоростей вирощених на дигестаті
біогазових станцій в Україні», Вебінар 26.09.2025**

Стан та перспективи виробництва біометану з мікрководоростей

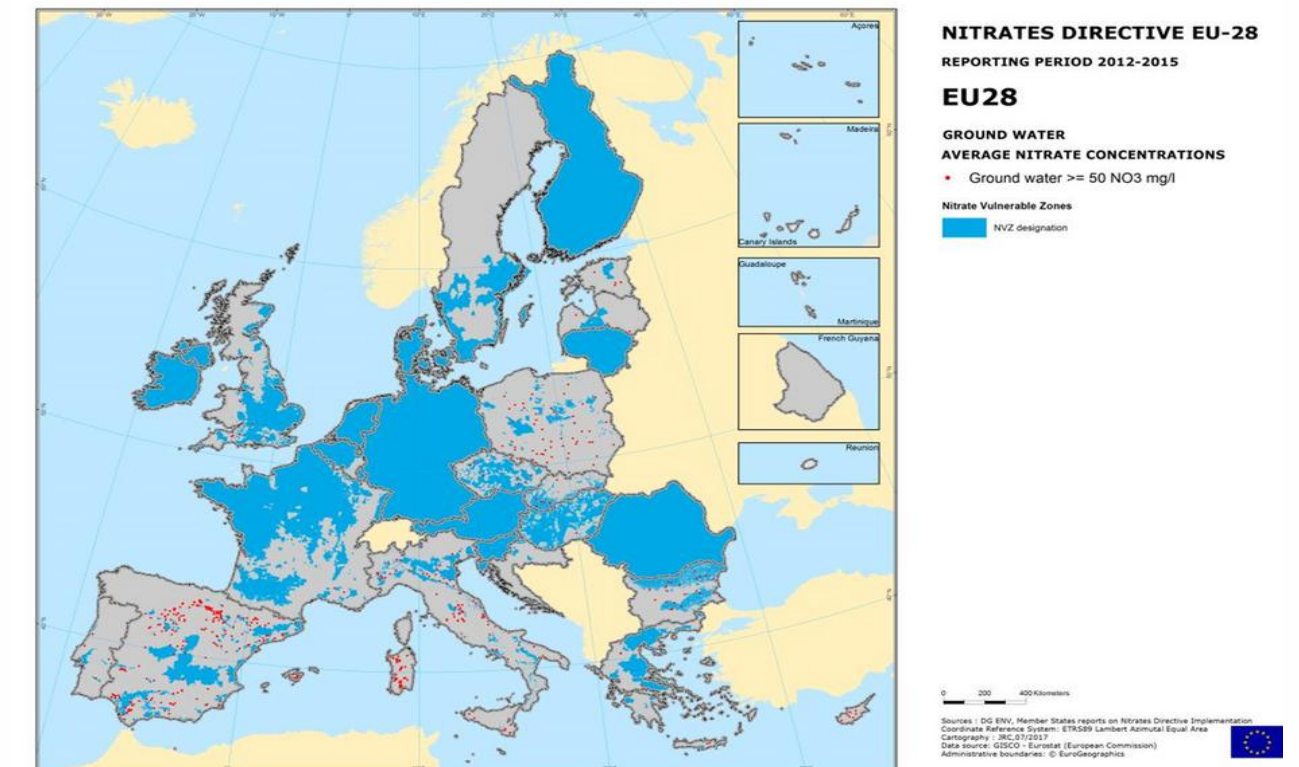
Мар'яна Гивель,
Експертка Біоенергетичної асоціації України

МОТИВАЦІЯ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ

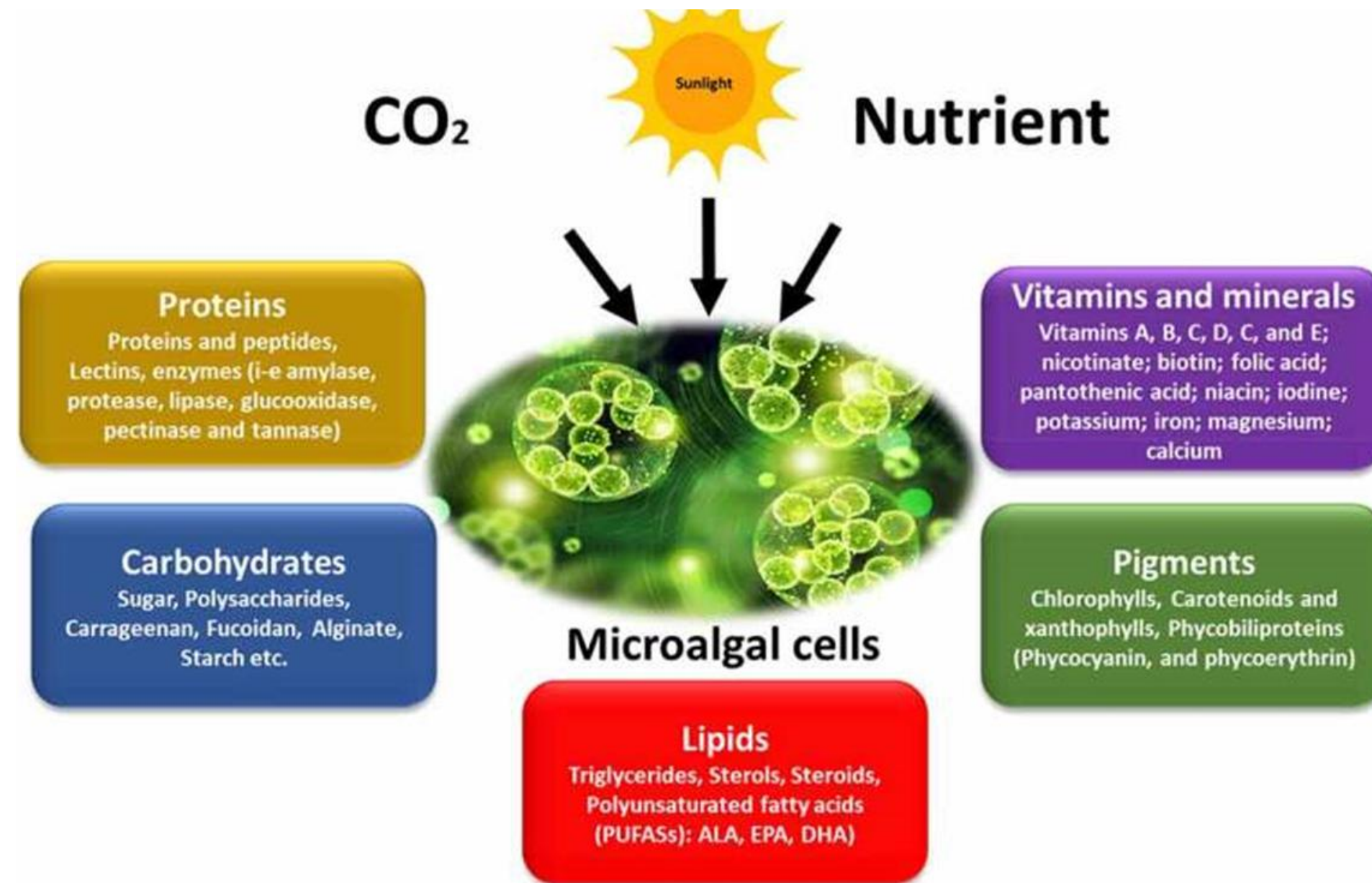
- **Директива RED II, Додаток 9, Частина А.** Сировина для виробництва біогазу для транспорту та передових біопалив, внесок якої до мінімальних часток, зазначених у першому та четвертому підпунктах статті 25(1), може вважатися подвоєним від їхньої енергетичної цінності: Водорості, якщо їх вирощують на землі у ставках або фотобіореакторах; https://lexparency.org/eu/32018L2001/ANX_IX/
- **Мікроводорості** пропонують інноваційне рішення, оскільки **здатні перетворювати надлишкові азот і фосфор із дигестату на цінну біомасу.** Це особливо актуально для регіонів із обмеженнями землекористування та вимогами Директиви ЄС щодо нітратів. Такий підхід зменшує евтрофікацію, забезпечує уловлювання CO₂ та сприяє сталому перетворенню поживних речовин.

Renewable Energy Directive EU

Фундаментальні основи процесу

Фотосинтетичне перетворення CO₂ на метаболічну енергію (яка зберігається у формі вуглеводів та ліпідів) є фундаментальним для продуктивності водоростей.

Мікроводорості, як і наземні рослини, ростуть і розмножуються шляхом фотосинтезу, можуть фіксувати 1,83 тони CO₂ на 1 тону сухої маси.

Мікроводорості можуть перетворювати сонячне світло на хімічну енергію з високою ефективністю фотосинтезу (6%–8%) порівняно з наземною біомасою (1,8%–2,2%).

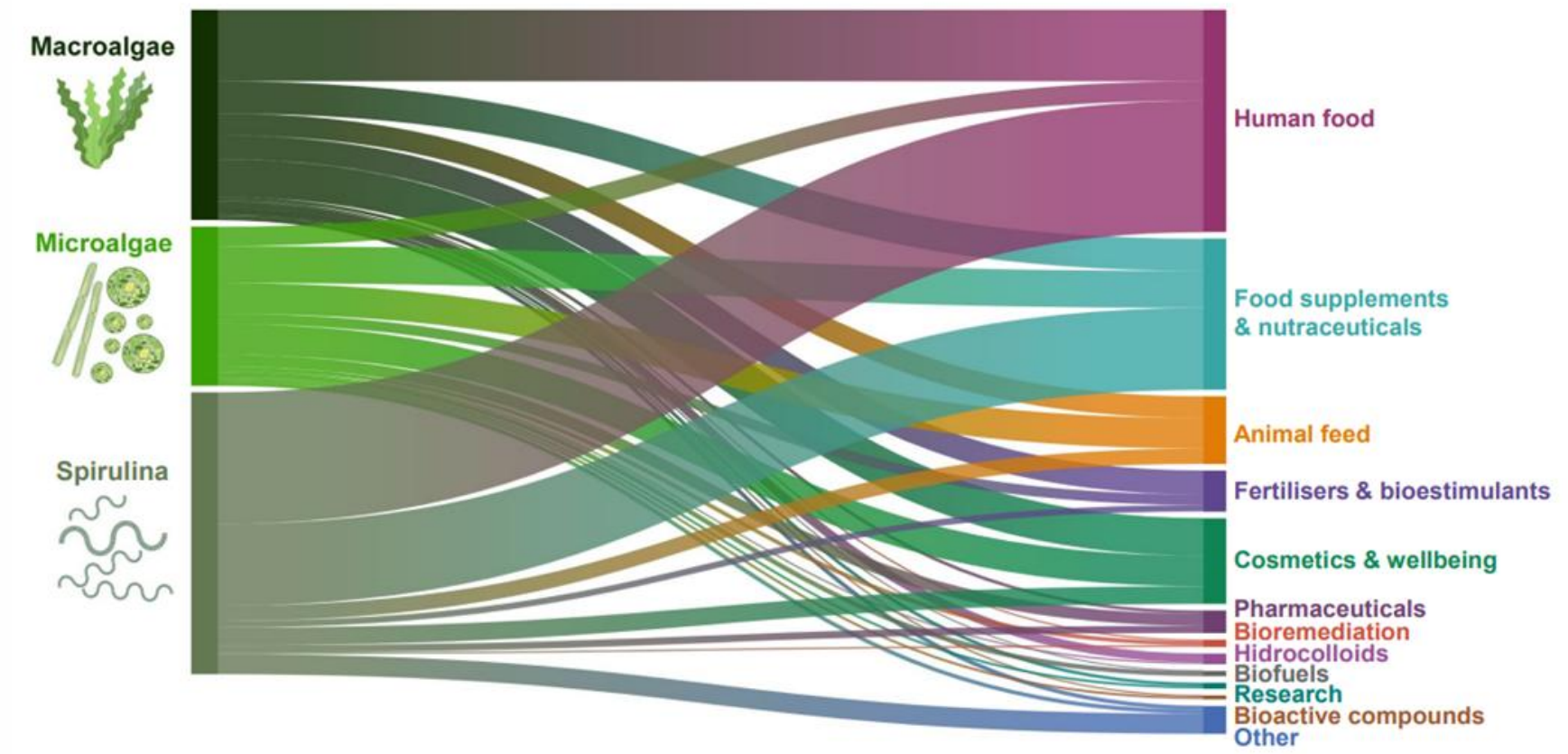
Тренди переробки мікробіодоростей

Основні напрями застосування мікробіодоростей у 2022 році харчові продукти та добавки — 23%, кормові продукти — 19%, косметика — 19%, фармацевтика — 8%, добрива та біостимулятори — 7%.

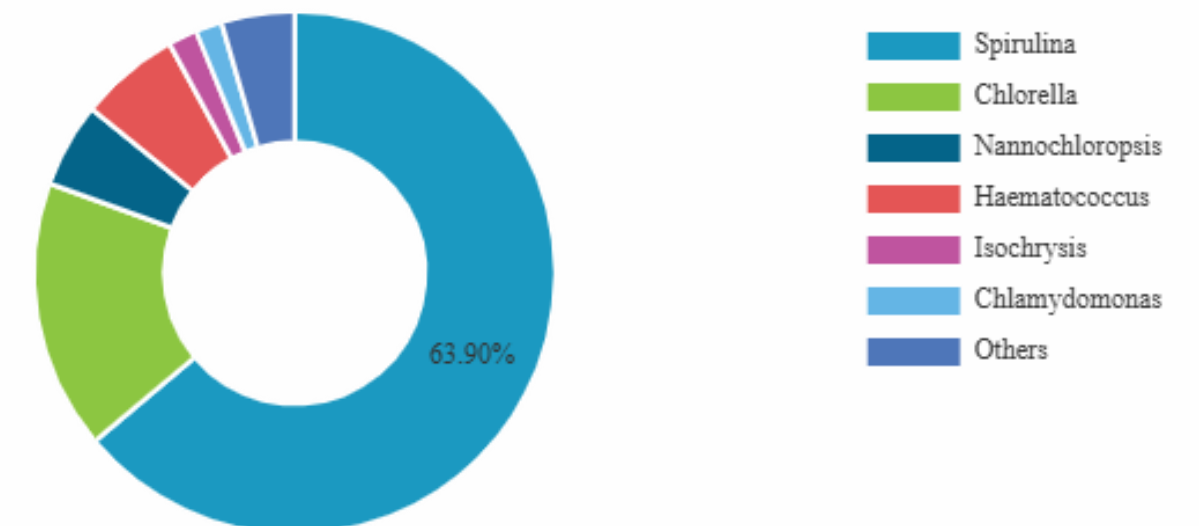
Разом ці напрями становлять 76% загального виробництва в ЄС.

Обмежене використання мікробіодоростей для енергетичних цілей зумовлене: високою собівартістю, енергоємними процесами, проблемами масштабування, браком політичної та регуляторної підтримки.

Водночас культивування мікробіодоростей на дигестаті біометанових заводів в Україні може суттєво знизити витрати та підвищити ефективність.

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6af868a1-4071-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en>

www.fortunebusinessinsights.com

Global microalgae market by microalgae type in 2024

МІКРО- ВОДОРСТІ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Україна

Ранні етапи розвитку, сфера застосування — харчові добавки. Ключові промислові виробники (спіруліна у порошку, таблетках та функціональних продуктах):

ТОВ «Food Factory» (бренд Spirulina): виробнича потужність — 12 тонн їстівної спіруліни на місяць.

«Aqvatic Farm» (Дніпропетровська область): виробнича потужність — 1 тонна на місяць, відкрита ставкова система.

Інші учасники ринку (МСП): пропонують продукцію на основі спіруліни та хлорели.

Microalgae based Products Market

Microalgae based Products Market, by Region in 2023(%)

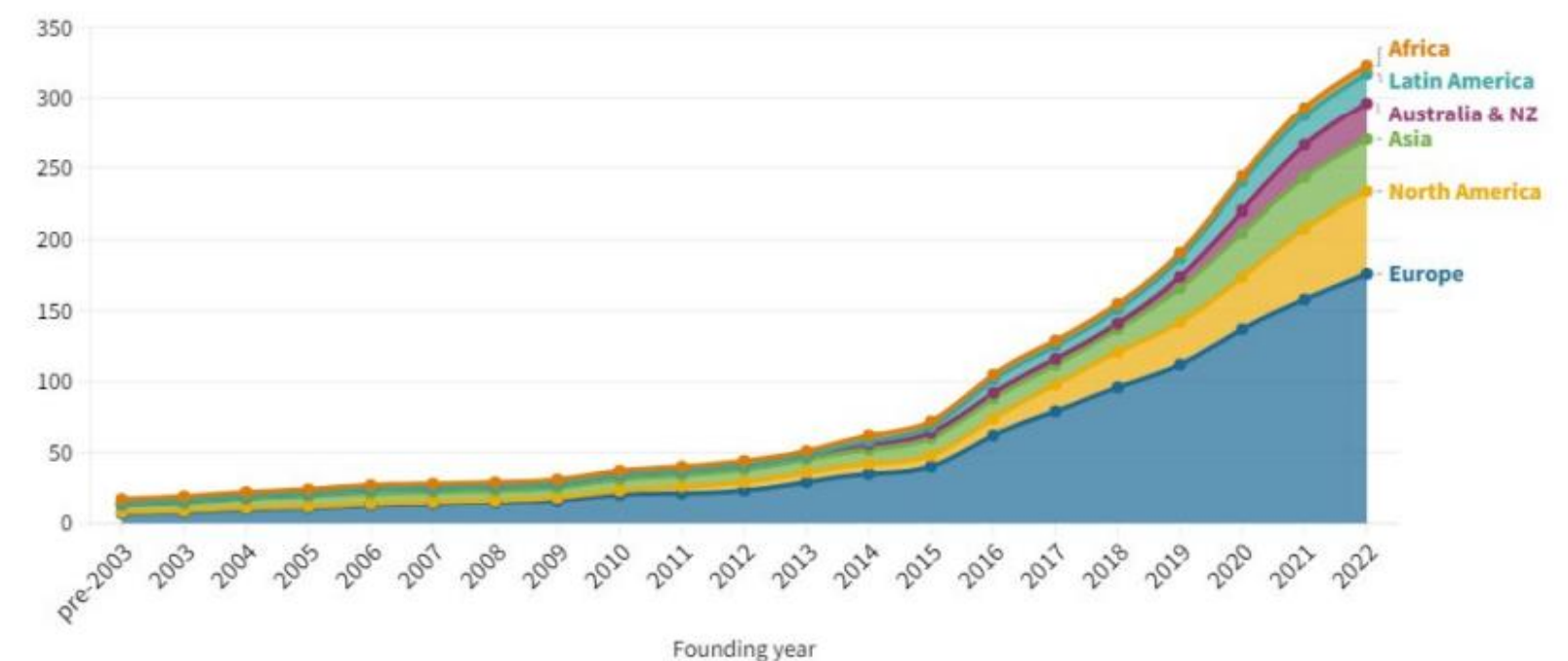
Market Size

Year	Market Size (USD Billion)
2023	USD 13.25
2030	USD 23.01

Market Size in Billion

<https://www.maximizemarketresearch.com/market-report/global-microalgae-based-products-market/63970/>

Figure 16: Global development of algae start-ups by founding year, 2003 - 2022

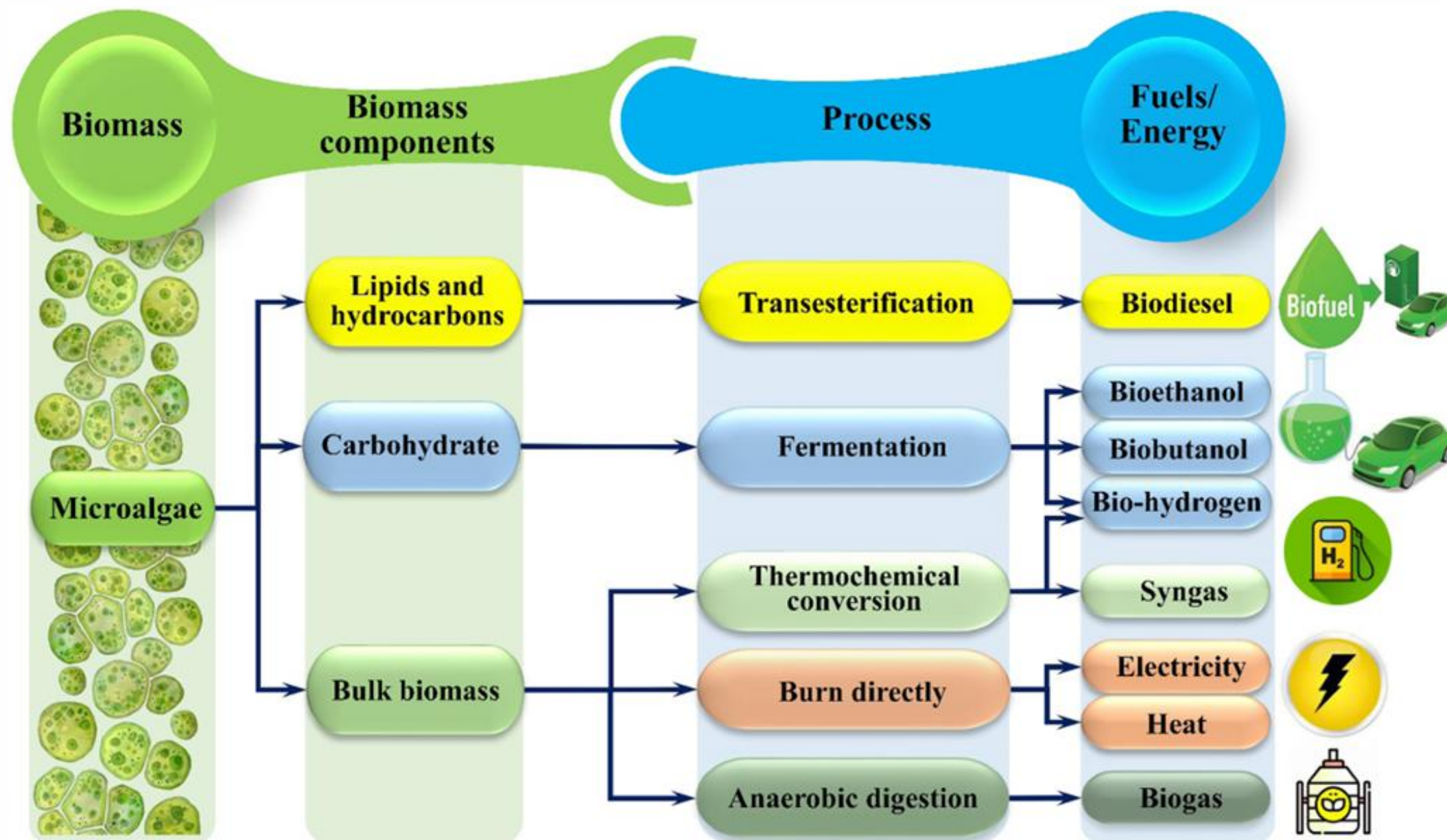

Світові тенденції

Північноамериканський регіон у 2023 році очолив глобальний ринок продукції на основі мікробіодоростей із найбільшою часткою — 32%. Очікується, що регіон зростатиме зі середньорічним темпом (CAGR) 8,6% протягом прогнозованого періоду та збереже лідерство до 2030 року. Основними чинниками зростання визначаються зростання попиту на натуральні харчові барвники, підвищення популярності нутрицевтиків і дієтичних добавок, а також інвестиції в технології.

МІКРОВОДОРОСТЕЙ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВ

- Ринкова вартість високотехнологічних продуктів із мікробіомаси (нутрицевтики, корми, біоматеріали) значно перевищує вартість біопалив, що робить енергетичні застосування менш привабливими з комерційної точки зору.
- Водночас інтеграція у існуючі ланцюги переробних заводів з виробництвом різних цільових продуктів з мікробіомаси (біопалива, корми, біодобавки, добрива тощо) утилізуючи побічні продукти такі як CO₂, тепло та стічні води очікувано принесуть позитивний вплив на економіку та екологію виробництва як об'єкт циркулярної економіки.

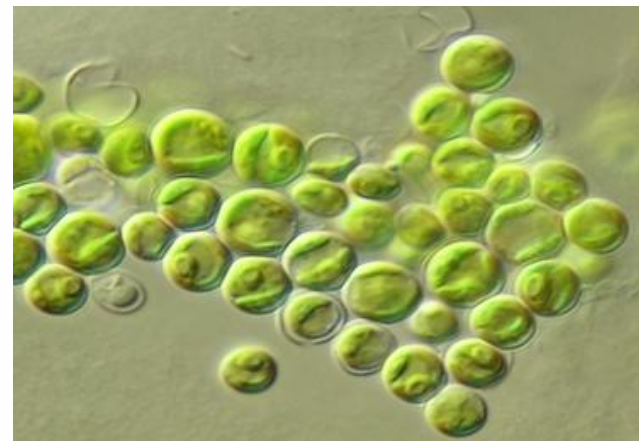
МІКРОВОДОРОСТІ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОМЕТАНУ

Штами	Питомий вихід біогазу [л/кг ОСР]	Питомий вихід CH ₄ [л/кг ОСР]	CH ₄ вміст [%]
<i>Chlorella kessleri</i>	335 ± 8	218	65
<i>Chlorella vulgaris</i>	-	310 – 350	68 – 75
<i>Spirulina</i> (<i>Anthrospira</i>)	500- 556	320 – 424	76.3
<i>Euglena gracilis</i>	485 ± 3	325	67
<i>Scenedesmus obliquuus</i>	287 ± 10	178	62
<i>Chlamydomonas rein.</i>	587 ± 9	387	66

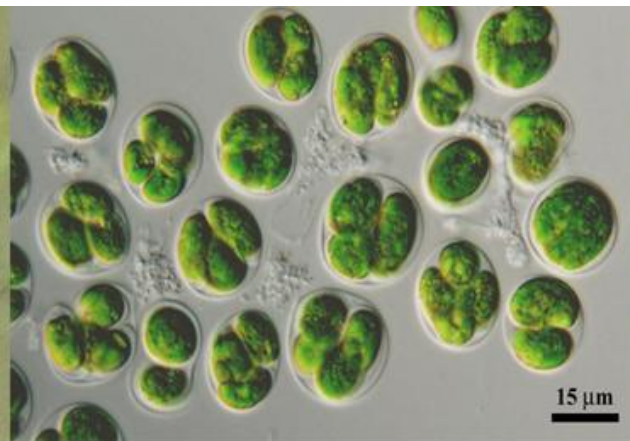
<https://www.ieabioenergy.com/wp-content/uploads/2017/02/IEA-Bioenergy-Algae-report-update-Final-template-20170131.pdf>

Оптимальним видом мікрроводоростей для виробництва біометану є такі які мають :

- тонку клітинну стінку або її відсутність ;
- великі клітини;
- високу швидкість росту в нестерильних середовищах;
- високу питому стійкість до природних забруднень;
- толейрантність до високих концентрацій амонію та аміаку;
- оптимальний хімічний склад та високий питомий вихід біометану ;

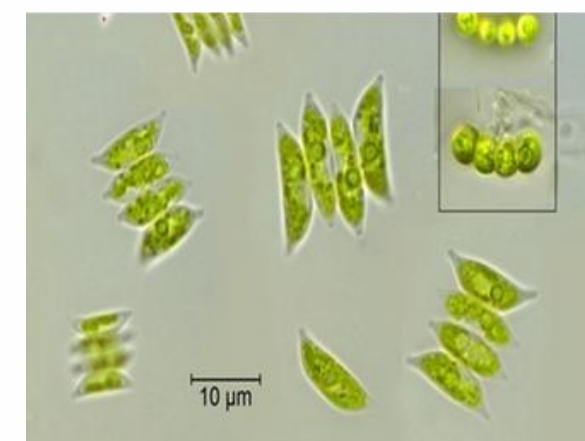
Chlorella v.
5-10 μm

Chlamydomonas reinhardtii
14-22 μm

Spirulina
< 100 μm

Scenedesmus
3-78 x 2-10 μm

Euglena sp.
length 70 μm

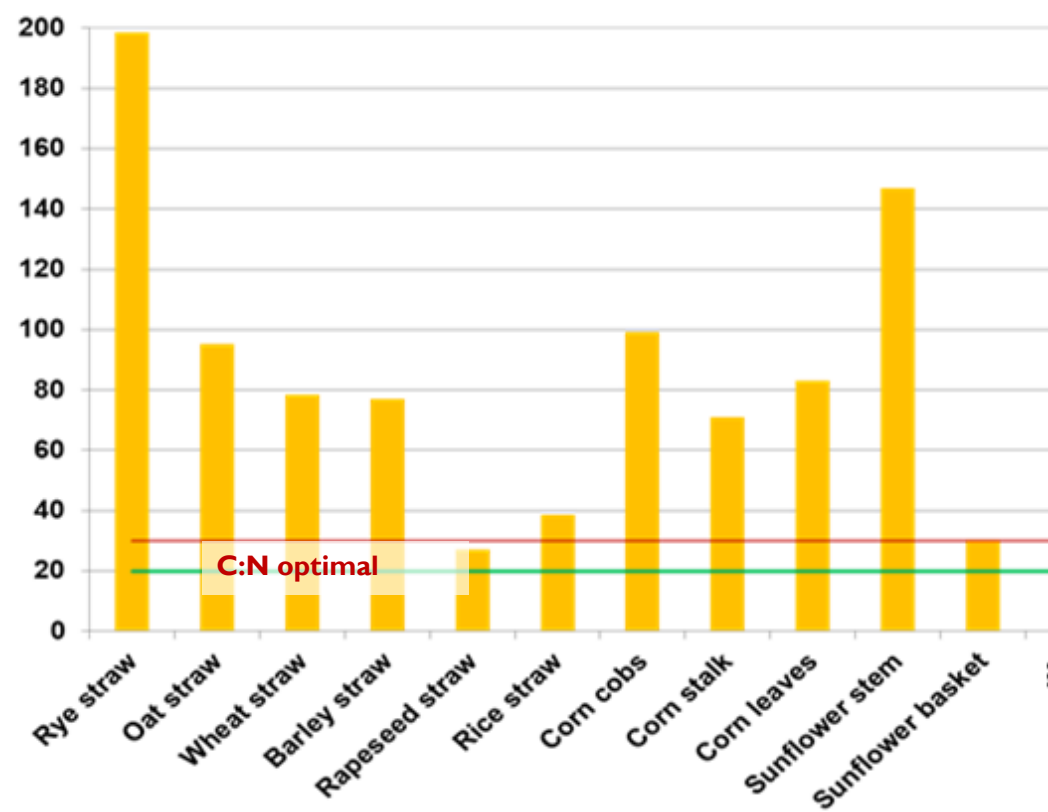

ПАРАМЕТРИ СУМІШІ: СУСПЕНЗІЯ МІКРОВОДОРОСТЕЙ
ВИРОЩЕНИХ НА ДИГЕСТАТІ БГУ + СОЛОМА

Показник	Солома	РФД з мікро- водоростями	Мікс (1:8)
СР	80	1	9,8
С/Н	70	3-9	19,8

**С:N –
взаємодоповнюваніс
ть агро сировини**

Переважає більшість
потенціалу біометану в
Україні — 69% походить з
покривних культур та
сільськогосподарських
відходів, які мають високе
співвідношення С/Н.

АНАЕРОБНЕ ЗБРОДЖУВАННЯ МІКРОВОДОРОСТЕЙ

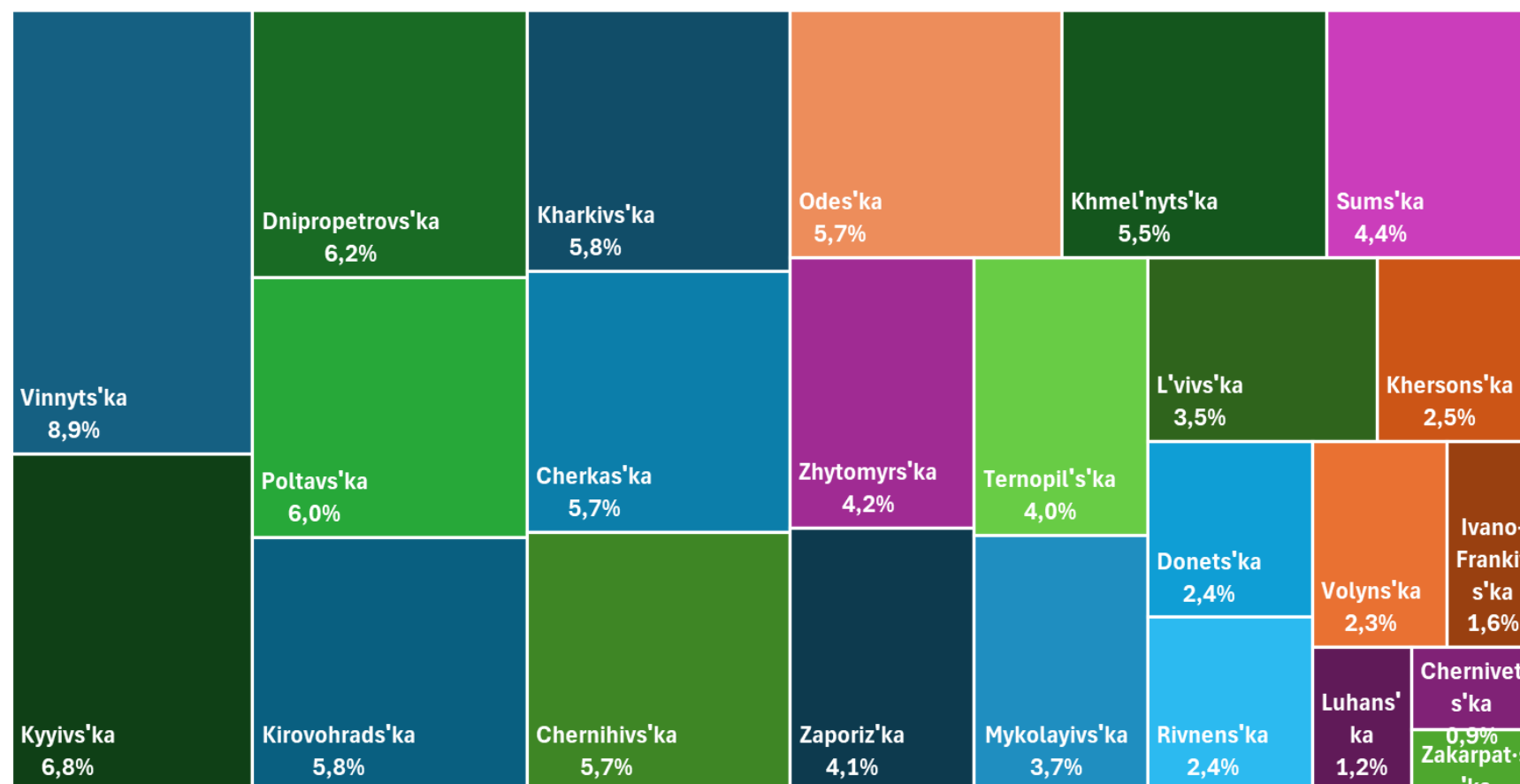
Спільне зброджування мікробіодоростей (C/N <10) поживними рештками (для соломи C/N >70) отримати оптимальний субстрат для анаеробного зброджування (C/N = 15-30). Це також зменшує потребу в зневодненні мікробіодоростей.

Ми можемо досягти оптимальної концентрації СР = 10-12% в результаті змішування соломи (СР = 80%) та мікробіодоростей (СР = 1-5 %)

Принцип розподілу по регіонах: пропорційно існуючому потенціалу виробництва біометану на біогазових заводах.

Енергетичний та економічний сенс: максимальне використання сонячної енергії та мінімальне споживання електро- і теплової енергії з інших джерел.

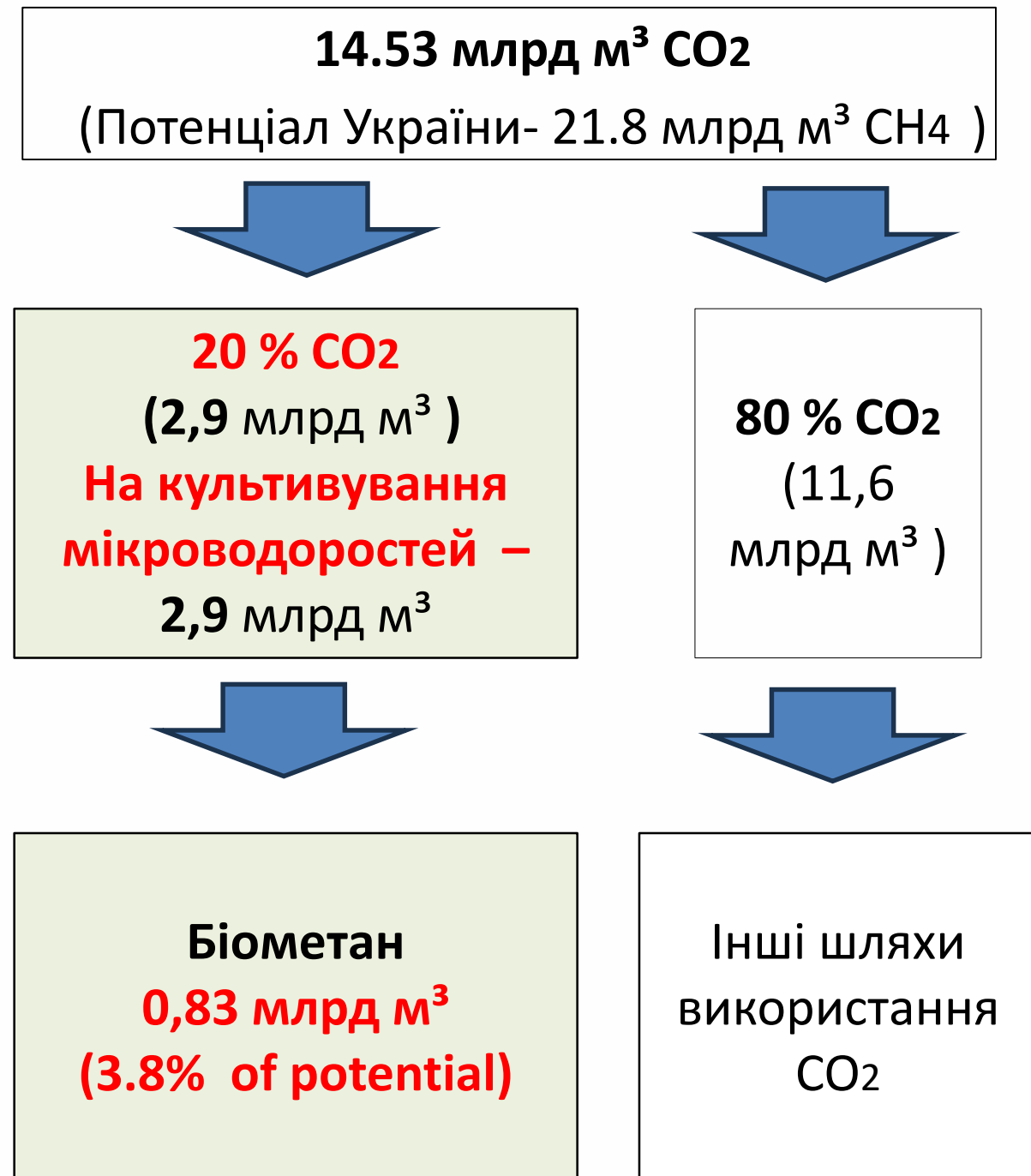

Регіональний розподіл потенціалу виробництва біометану з МА, вирощеної з використанням CO₂, отриманого в результаті збагачення біометану.

Біометановий потенціал в Україні з мікроводоростей

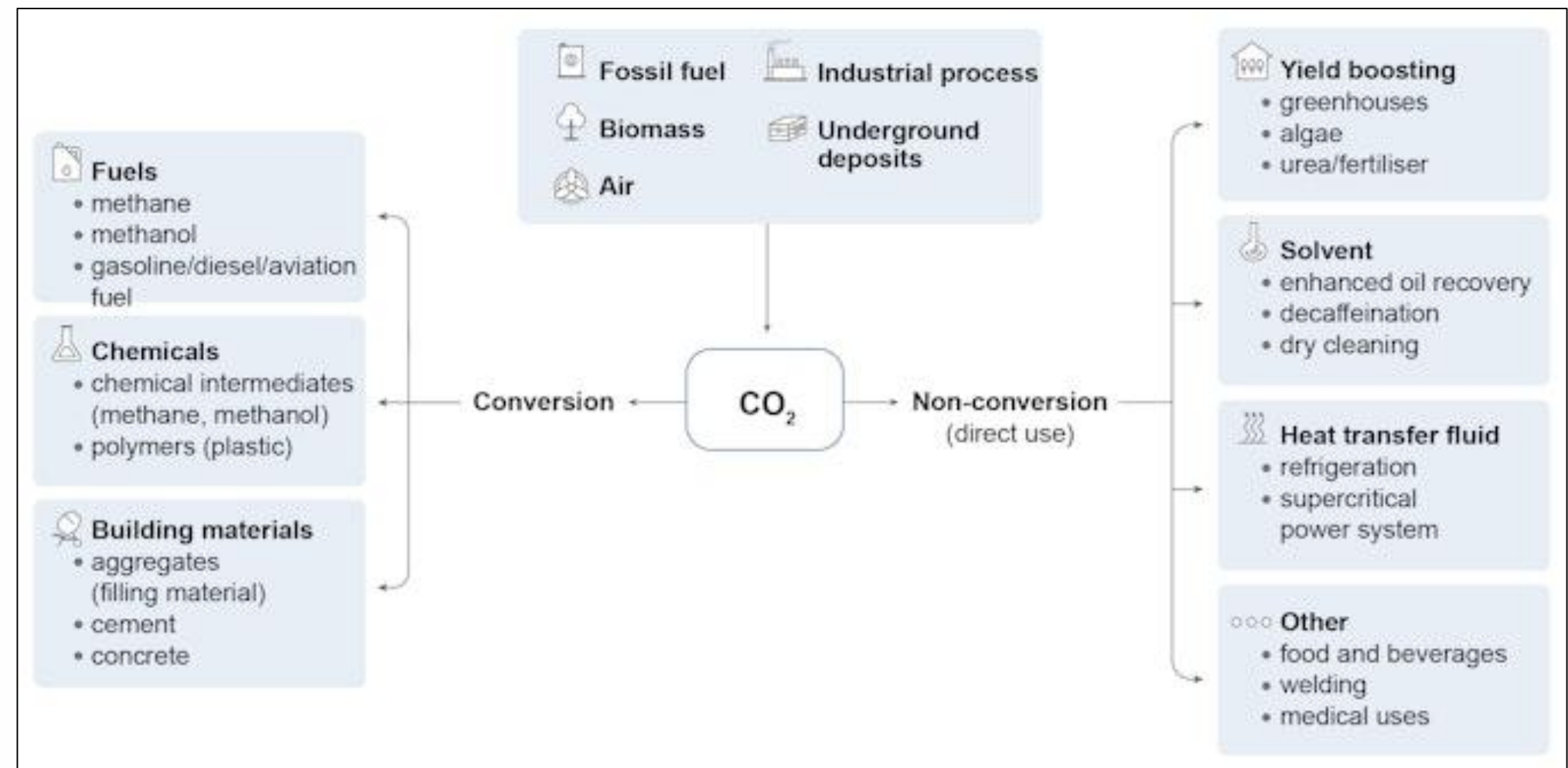
- **Теоретичний потенціал біометану з мікроводоростей : $\approx 4,37$ млрд Nm³ CH₄/рік**
- **Економічно досяжний потенціал: 673–800 млн Nm³ CH₄/рік**
- Потенціал враховує вирощування мікроводоростей на CO₂ після збагачення біогазу та поживних речовинах дигестату .
- **Обмежувальний фактор: доступність CO₂.**
- Можливість зменшення викидів CO₂ та додаткового виробництва біомаси

Попередня оцінка потенціалу біометану з мікроводоростей

- Використання 20% викидів CO₂ з біометанових установок для вирощування мікроводоростей дає додаткові 0.8 млрд м³ біометану на рік.
- Це відповідає приблизно 3,8% від загального потенціалу біометану (21,8 млрд м³).

Шляхи використання CO₂

CASE STUDY : ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ALGAE BIOGAS (СЛОВЕНІЯ)

Main pond with paddlewheel

Демонстраційний центр складається з двох ставків для водоростей (основний ставок площею 100 м² та інокуляційний ставок площею 10 м²), розташованих у теплиці для забезпечення оптимальних умов роботи та зменшення сезонних коливань. Дигестат із біогазової установки подається в основний ставок.

Проект AlgaeBioGas демонструє високий рівень інтеграції технологій біогазових установок і біоремедіації з використанням мікрроводоростей, забезпечуючи:

- глибоке очищення дигестату,
- утворення додаткової біомаси,
- значне скорочення викидів CO₂ (1 100 т CO₂/рік),
- економію землі для вирощування кормових культур — 9–27 гектарів (замість 335 гектарів, необхідних для силосу).

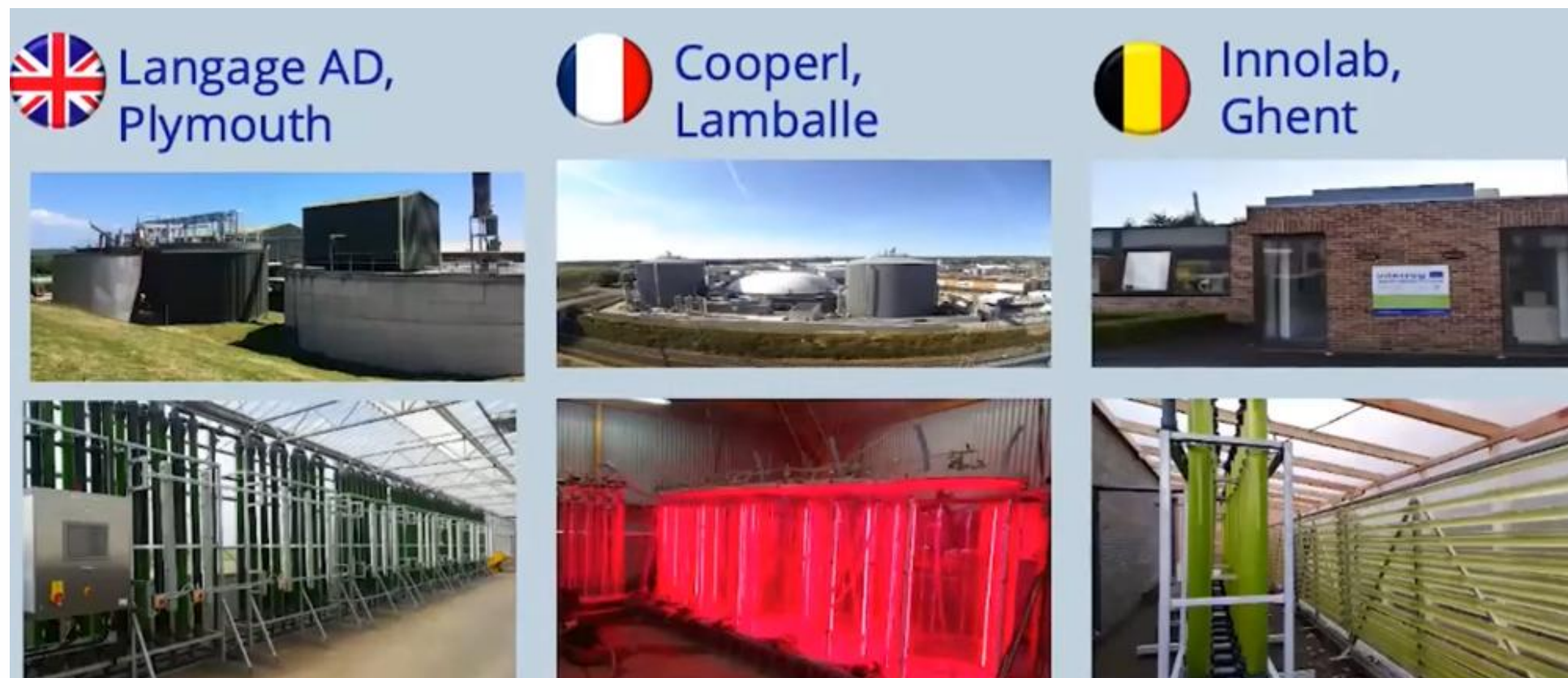
ALG-AD Велика Британія, Франція, Бельгія

Проект ALG-AD реалізовувався в рамках програми Interreg North-West Europe з метою інтеграції систем анаеробного зброджування (AD) із культивуванням мікроводоростей.

- Основним завданням було знайти ефективне рішення для **переробки надлишкового дигестату**, збагаченого поживними речовинами, **який не можна вносити на поля як добриво через екологічні обмеження в ЄС.**

Проект реалізували на трьох пілотних майданчиках: Велика Британія (Суонсі), Франція (Бретань), Бельгія (Фландрія).

- На цих майданчиках використовували різні типи субстратів для анаеробного зброджування (харчові та сільськогосподарські відходи), а також різні конфігурації фотобіореакторів для оцінки ефективності культивування водоростей на попередньо обробленому дигестаті.

ALL-GAS ВЕЛИКОМАСШТАБНЕ ВИРОБНИЦТВО БІОПАЛИВА З МІКРОВОДОРОСТЕЙ (ІСПАНІЯ)

Проект реалізовано в муніципалітеті Чиклана-де-ла-Фронтера (Іспанія) на території діючої станції очищення стічних вод.

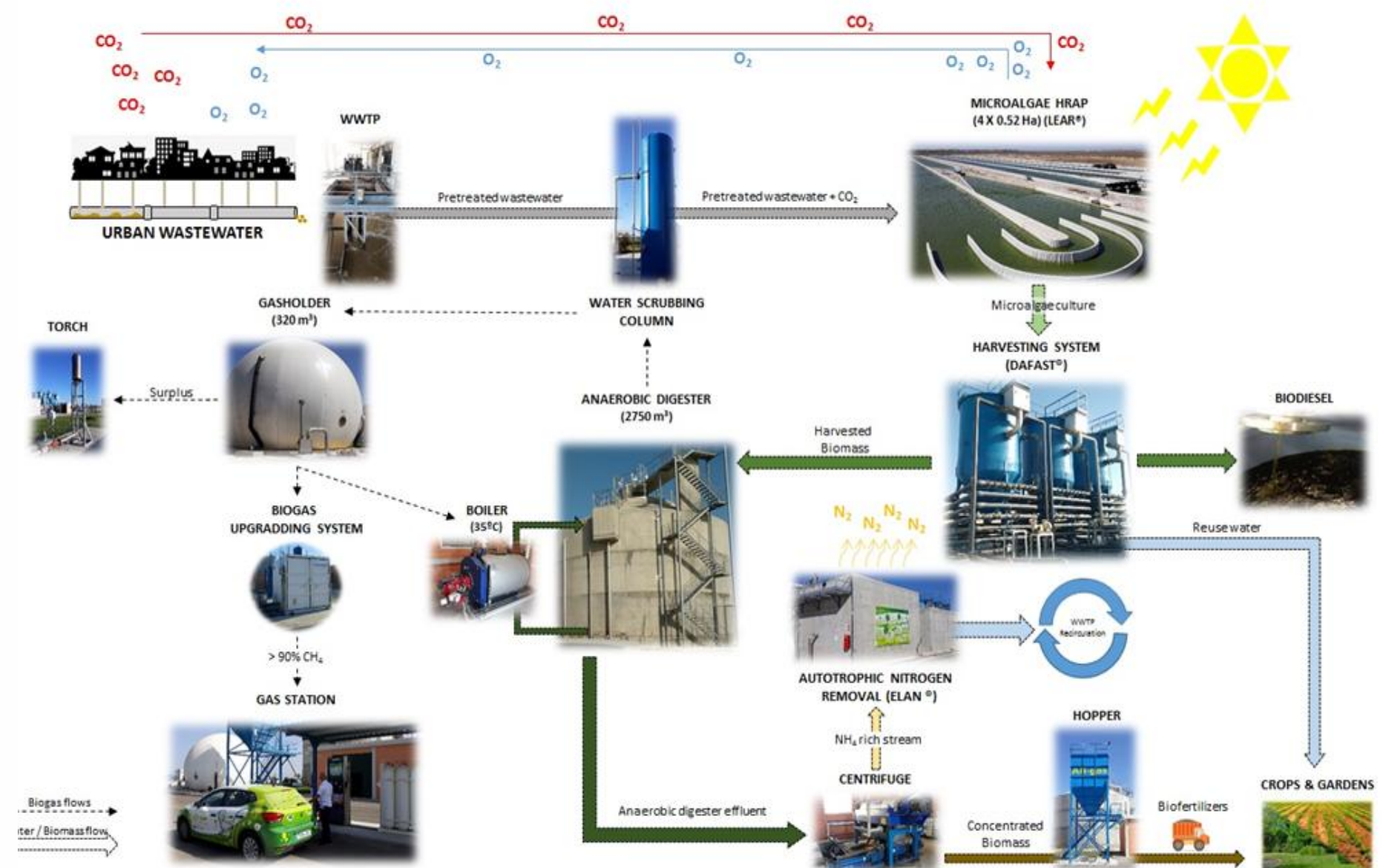
ALL-GAS (Іспанія) – перший у світі приклад повномасштабного застосування мікроводоростей для виробництва біопалива на основі очищення стічних вод.

Технологія ALL-GAS включає:

- подачу стічних вод зі станції очищення у відкриті ставки/канали (до 4 га);
- культивування мікроводоростей у воді, збагаченій органічними речовинами, азотом і фосфором.

Переробка біомаси:

- ліпідна фракція → трансестерифікація → біодизель;
- залишки та активний мул → анаеробне зброджування → біогаз + CO₂;
- очищення та компресія біогазу → паливо для транспорту.

ВИРОБНИЦТВА ПЕРЕДОВОГО БІОМЕТАНУ З МІКРОВОДОРОСТЕЙ, ВИРОЩЕНИХ НА ДИГЕСТАТІ БІОГАЗОВИХ УСТАНОВОК Україна, 2024-2026 рр.

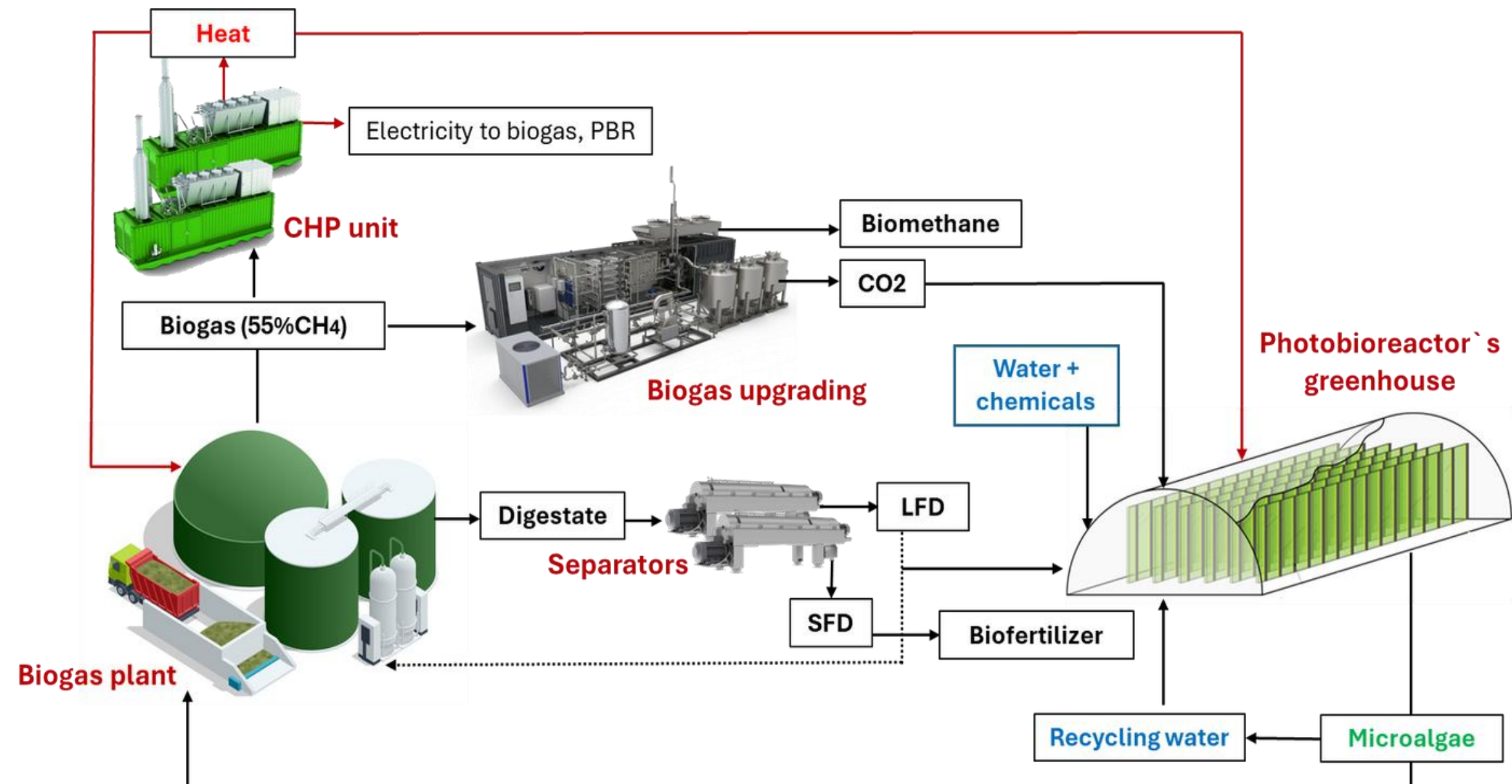
Проект поєднуватиме експерименти від лабораторних до пілотних масштабів, включаючи культивування мікробіодоростей у плоскостельних та трубчастих фотобіореакторах, з новими обчислювальними моделями для культивування мікробіодоростей та анаеробного зброджування, для оптимізації процесів та техніко-економічного аналізу.

Project Partners:

Innovate
UK

UABIO

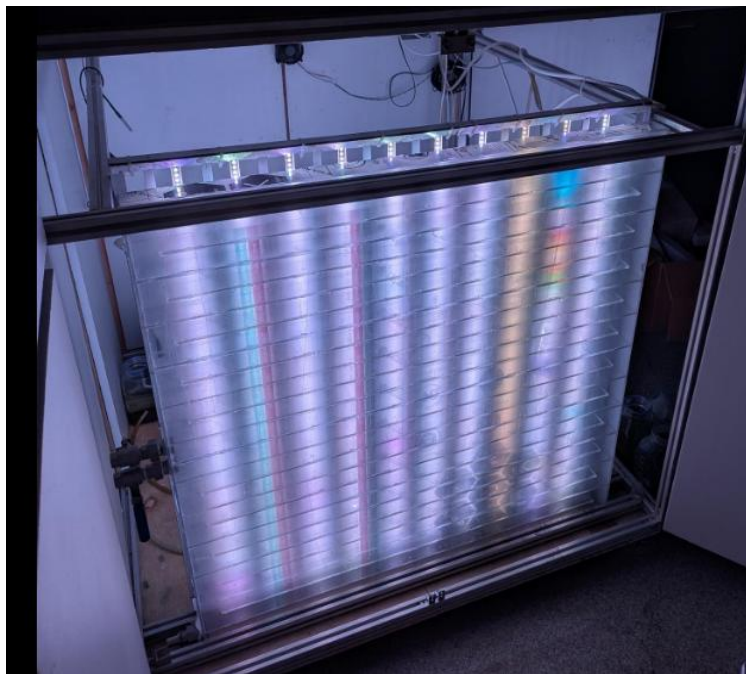

Innovate Ukraine : ЛАБОРАТОРНА СТАДІЯ 2025 р

UABIO

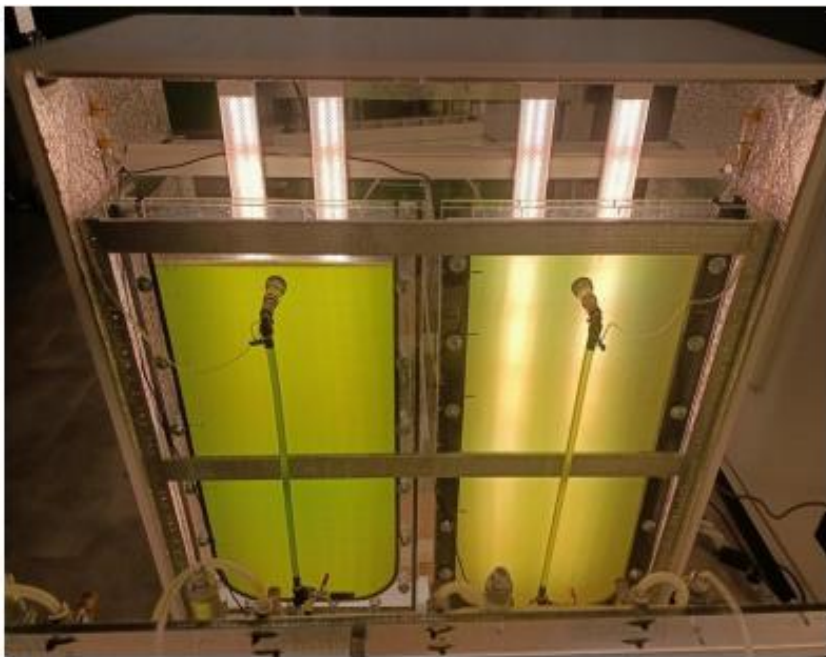
Плоско-панельний
фотобіореактор з полікарбонату

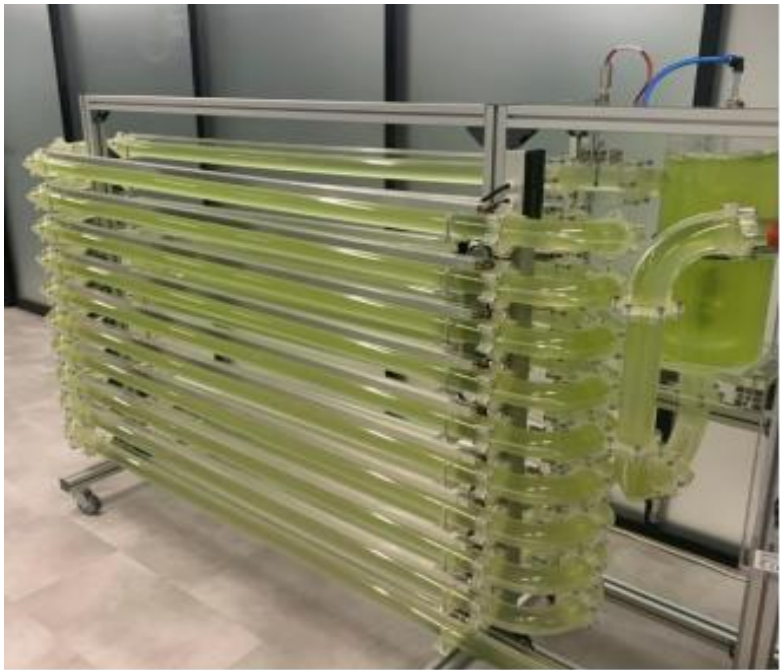
Chlorella
10 g/L

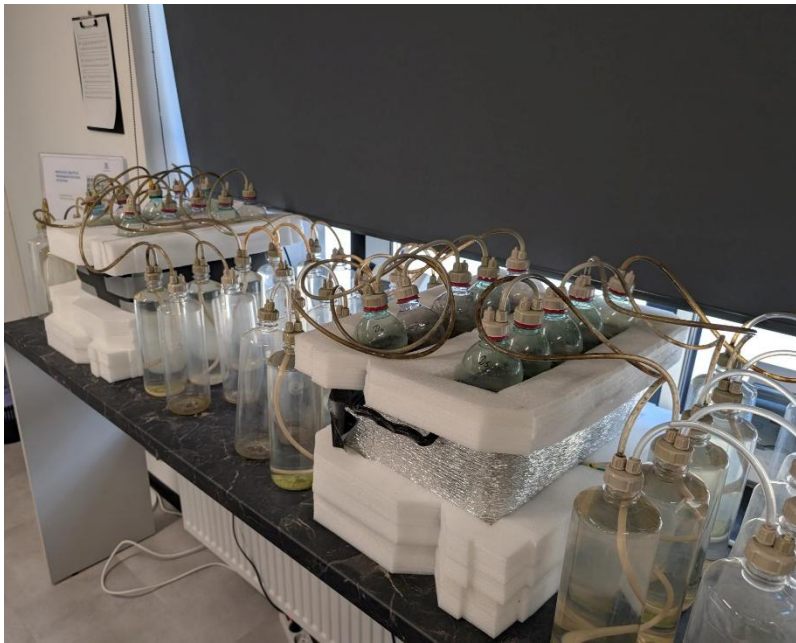
Плоский
фотобіореактор

Трубний
фотобіореактор

AD БАТЧ-ТЕСТИ

ВИСНОВКИ

- Мікроводорості перелічені в Додатку IX-A Директиви ЄС RED II як стала сировина для передового біопалива, що підлягає подвійному заліку.
- Вони пропонують високу продуктивність біомаси, уловлювання CO₂ та рециркуляцію поживних речовин — ідеально підходять для інтеграції з анаеробним зброджуванням, та використовують дигестат як середовище для росту.
- Спільне зброджування вологих водоростей із сухими сільськогосподарськими залишками, такими як солома (для балансування C/N), забезпечує оптимальні умови для анаеробного процесу розкладання. Оскільки виробництво біогазу шляхом мокрого бродіння не вимагає сушіння біомаси.
- Мікроводорості можуть перетворювати сонячне світло на хімічну енергію з високою ефективністю фотосинтезу (6%–8%) порівняно з наземною біомасою (1,8%–2,2%).
- В Світі та Україні вже реалізуються міжнародні проєкти, що підтверджують технічну й економічну доцільність цієї технології. Це відкриває нові можливості для розвитку зеленої енергетики, підвищення енергонезалежності та покращення екології.
- Проєкт Innovate Ukraine підкреслює, що Україна вже займається новаторськими дослідженнями щодо використання дигестату та мікроводоростей для сталого виробництва біометану у співпраці з провідними установами Великої Британії та за підтримки міжнародного фінансування.

Дякую за увагу!

Гивель Мар'яна

hyvel@secbiomass.com

<https://uabio.org/>

UABIO